

FAGERTOFTA GRAVFÄLT

Inärheten av vägen mellan Nässjö och Solberga i byn Fagertoftas utkant ligger ett gravfält som har en stor variation av gravanläggningar. Det har i folkmun kallats för "Domsätet", vilket härstammar från alla de domarringar som finns där, 24 st. I dag vet vi att domarringar inte använts som tingsplatser, utan att de är förhistoriska gravar. Domarringar karakteriseras av att de markeras med stora stenar placerade i en cirkel. I gravfältets södra ände finns en annorlunda grav, en domarring som markeras av sex uppallade stenkonstruktioner, tre stenar som underliggare och en fjärde ovanpå. Denna gravkonstruktion kallas arkeologiskt för järnåldersdös, men ibland går den under namnet "liggande höna".

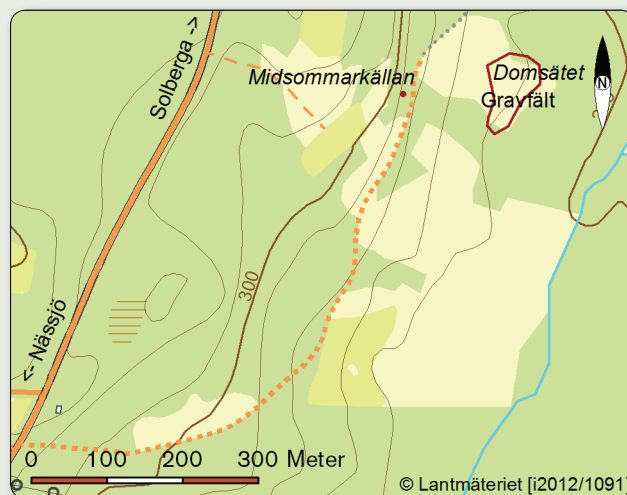
Fagertoftagravfältet innehåller synliga 42 gravar. Förutom domarringarna finns stenkretsar, stensättningar, ett röse och en treudd. Dessa gravtyper dateras vanligen till tiden romersk järnålder – folkvandringstid, (0–550 e. Kr). Röset är dock förmodligen äldre och tros härstamma från bronsålder (1800–500 f. Kr). I röset finns en rektangulär stenkista, som upptäcktes när man restaurerade gravfältet i början av 1940-talet. Då fann man också brända ben, kol och aska i gravarna vilket visar att det rör sig om brandgravar. Däremot fann man inga andra föremål som kan datera gravarna närmare.

Vid tiden för restaureringen målades också ett så kallat hjulkors på mittstenen i treudden, vilket fortfarande är synligt. Detta har gjorts på flera fornlämningar i länet för att markera deras status. Märkningarna utfördes på initiativ av Bror Kugelberg som verkade som häradsfornvärdare fram till 1940-talet.

Vid parkeringen intill gravfältet ligger den s.k. Midsommarkällan. För att hålla sig frist drack man eller tvättade man sig här under midsommarnatten. Använd gärna källan, men var försiktig med att "leka ting" vid domarringarna – en gammal sägen berättar att det gör dig sjuk.

Fagertoftagravfältet. I förgrunden krets av järnåldersdösar. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 27

HITTA HIT

Från Nässjö, tag vägen mot Solberga. I höjd med Fagertofta, finns en blå hänvisningsskylt. Följ den lilla grusvägen ca 1 km.

Koordinater:

N 6394227 / E 484870
(SWEREF 99 TM)m // N 57°
41' 24,02", E 14° 44' 46,38"
(WGS84)

Fagertoftagravfältet. I förgrunden en domarring. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgårdar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varieras. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

